

Asia: VN/24194/2023

## **Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta (väkivaltakuvauksen ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapitoa koskevat kriminalisoinnit)**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Väkivaltakuvauksen hallussapito**

Luonnoksessa esitetään hallitusohjelman mukaisesti rikoslain 17 a §:ksi uutta säännöstä, jolla tehtäisiin raajan väkivaltakuvauksen hallussapidosta rangaistavaa. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan väkivaltakuvauksen hallussapitona ei kuitenkaan pidettäisi sellaista kuvan tai kuvataallenteen hallussapitoa, jota on kuvan tai kuvataallenteen tiedonvälitystä palvelevan luonteen tai ilmeisen taiteellisen arvon vuoksi tai todistelutarkoitukseen käyttämisen tai yleiseltä kannalta merkittävän käyttötarkoituksen taikka muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi pidettävä hyväksyttävänä.

Liitto pitää 2 momentin määritelmää muotoilultaan riittävän laajana ja esitysluonnosta sananvapaussuojan näkökulmasta huolellisesti perusteltuna. On tärkeää, ettei rangaistussäännös muodosta soveltamiskäytännössä estettä journalismille tapahtumista, joihin sisältyy raakaa väkivaltaa.

Kriminalisointi ulottuu lähtökohtaisesti sananvapauden ydinalueelle, mutta hallussapitorikoksen kytkeminen oikeudettomuuteen ja 2 momentissa määriteltyjen käyttötarkoitusten rajaaminen rangaistavuuden ulkopuolelle tekevät kriminalisoinnista yleisellä tasolla oikeasuhtaisen. On kuitenkin huomattava, että ehdotettu säännös on logikaltaan käänteinen suhteessa sananvapauden perus- ja ihmisoikeussuojaan. Sovellettaessa 2 momentin poikkeusta toimitaan siten valtiosääntöoikeuden pääsäännön mukaisesti, kun taas 1 momentin kriminalisointi merkitsee poikkeusta, jota on sovellettava suppeasti. Tästä näkökulmasta ainakin ehdotetun säännöksen edellytys taiteellisen arvon ilmeisyydestä on jossakin määrin ongelmallinen ja vaikeasti sovellettavissa. Journalismiin soveltuva määritelmä tiedonvälitystä palvelevasta luonteesta sen sijaan on riittävän laajasti tulkittuna helposti sovellettavissa ja perusoikeudellisesti hyväksyttävissä.

Voidaan olettaa, että hallussapidon kriminalisointi on omiaan ainakin jossakin määrin vaikeuttamaan toimintaa, jossa väkivaltakuvia oikeudettomasti tuotetaan ja levitetään, jolloin sillä voi olla myös itse väkivaltarikoksia estävää vaikutusta. Siltä osin kun kyse on toiminnasta, johon ehdotettu säännöksen 2 momentti ei sovellu, uutta rangaistussäännöstä voidaan pitää perusteltuna.

## **Törkeä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito**

Liitolla ei ole lausuttavaa samassa esitysluonnoksessa esitetystä kvalifioidusta tekemuodosta lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapitoon.

## **Muut huomiot**

-

Hoikka Mikko  
Medialiitto ry